

Varnost in zdravje pri delu ter delovna oprema

Če želimo doseči visoko raven varnosti in zdravja na delu, je treba vedeti, da je osnovni predpogoj za to tudi ustrezna delovna oprema na delovnih mestih. Pravila glede nje so v Sloveniji jasna in homogena, žal pa je drugo vprašanje, ali jih tisti, katerim so namenjena, tudi ustrezno upoštevajo.

Avtor:
mag. Boštjan J. Turk

Najpomembnejši predpis, ki ureja to področje, je poleg Zakona o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) tudi Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme, ki se nanaša na delodajalce, delavce, kot tudi na samozaposlene, in sicer na vse tiste, ki uporabljajo delovno opremo pri delu, pri čemer bi želel izrecno izpostaviti, da za tiste delodajalce, ki sami sestavljajo ali predelujejo delovno opremo, ta Pravilnik ne velja, ampak se za njih uporabljajo predpisi, ki veljajo za proizvajalce delovne opreme.

Delovna oprema je sicer vsak stroj, aparat, orodje, naprava in druga oprema, ki se uporablja pri delu, uporaba delovne opreme pa je vsaka dejavnost, pri kateri se ta uporablja, kot npr. zagon, uporaba in ustavitev opreme, njen transport, popravilo, vzdrževanje, sprememba, ki ne spreminja funkcionalnih lastnosti delovne opreme, strežba, servisiranje ter čiščenje.

Pravila o uporabi delovne opreme se razlikujejo v odvisnosti od vrste

del, ki se opravljajo (denimo delovna oprema v zvezi z deli, pri katerih nastajajo nevarne snovi, delovna oprema v zvezi z deli, pri katerih se izloča prah, delovna oprema v zvezi z deli pri visokih ali nizkih temperaturah ipd.) Ne glede na to pa obstajajo nekatera splošna pravila, ki določajo obveznosti delodajalcev v zvezi z delovno opremo na eni strani in obveznosti delavcev v zvezi z delovno opremo na drugi strani.

OBVEZNOSTI DELODAJALCEV

Delodajalci so zavezani predvsem k temu, da delavcem zagotavljajo brezhibno delovno opremo, ki ne ogroža njihove varnosti in zdravja, varnosti njihovega imetja in naravnega okolja.

Poleg tega so dolžni tudi preprečiti ali omejiti predvidene nevarnosti in škodljivosti, ki lahko nastanejo pri normalni uporabi delovne opreme, in predvideti ukrepe za njeno uporabo v izrednih okoliščinah.

Delodajalci morajo zagotoviti tudi, da delovna oprema, ki jo delavci uporabljajo, ustreza vrsti in načinu izvajanja delovnih nalog, oziroma je za ta namen ustrezno prirejena, ter da njena uporaba ne ogroža varnosti

in zdravja delavcev. Delovna oprema se lahko uporablja samo za delovne naloge in pod pogoji, za katere je ustrezna.

Pri njeni izbiri morajo upoštevati nevarnosti in škodljivosti na delovnem mestu oziroma druge nevarnosti in škodljivosti, ki obstajajo pri uporabi delovne opreme.

Delodajalci morajo zagotoviti, da delovno opremo po namestitvi in pred prvim zagonom ali po premestitvi na drugo delovno mesto pregleda pristojna oseba, ki izda potrdilo, iz katerega je razvidno, da je delovna oprema pravilno nameščena in da deluje v skladu s predpisi.

V primeru, da ni mogoče v celoti zagotoviti uporabe delovne opreme brez nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare delavcev, morajo delodajalci izvesti vse potrebne ukrepe, da se nevarnost zniža na najmanjšo možno mero. V zvezi s tem je denimo tudi njihova dolžnost, v skladu s katero so dolžni v primerih, ko se morajo delavci zaradi delovnega postopka z roko ali z deli telesa

Delodajalci so zavezani predvsem k temu, da delavcem zagotavljajo brezhibno delovno opremo, ki ne ogroža njihove varnosti in zdravja, varnosti njihovega imetja in naravnega okolja.

kakor tudi o vseh pomanjkljivostih delovne opreme in varnostnih naprav oziroma varoval.

Poleg tega morajo z delodajalci sodelovati pri izvedbi ukrepov, ki jih slednjim naloži inšpekcija dela, in jim omogočiti, da vzpostavijo varno delovno okolje in delovne razmere.

SODNA PRAKSA

Sodna praksa se je kar zadeva odgovornost v zvezi z neustrezno delovno opremo v večini primerov izrekla za odgovornost delodajalcev.

V zadevi VDS00013497 je Višje delovno in socialno sodišče odločalo o odgovornosti delodajalca v primeru nezgode delavke v trgovini s čevlji. V konkretnem primeru je med razlaganjem in popisovanjem škatel s čevlji na delavko padlo stojalo za nogavice, ki ni bilo ustrezno pritrjeno na leseno paletu, in jo poškodovalo.

Sodišče je izreklo, da je delodajalec opustil dolžno skrbnost s tem, ko je dopustil, da je delavka delala z nestabilno in nezavarovano delovno opremo (stojalom), čeprav bi moral poskrbeti, da je stojalo pritrjeno s sponami ali drugimi sredstvi na trdno podlago (leseno paletu). Sodišče je posledično ugotovilo, da je bil za nezgodo (padec in poškodbo delavke) odgovoren delodajalec.

Do zanimivega sklepa se je dokopalo Vrhovno sodišče RS v zadevi VS0013841 dne 24. 2. 2011. V tem primeru je nezgodo utrpela čistilka v šoli. Ta je med tem, ko je čistila prostore v šoli, v omaro na višini dobrih dveh metrov nameravala zložiti določene stvari. V ta namen je k mizi pristavila lesen stol iz šolske garderobe, s katerega je nameravala stopiti na mizo, da bi tako dosegla omaro. Ko je bila na stolu z obema nogama, se je stegnila, da bi papir, ki ga je držala v rokah, položila na polico, in pri tem padla. Poškodovana delavka je vložila tožbeni zahtevek zoper delodajalca (šolo) in ga utemeljevala s tem, da bi ji moral delodajalec za te naloge zagotoviti lestev. Ker je sodišče ugotovilo, da delodajalec tega ni storil, čeprav je delavka to zahtevala, je njenemu zahtevku tudi ugodilo. ■

približati nevarnemu območju ali držati obdelovani proizvod ali ga postavljati v nevarno območje, zagotoviti uporabo posebne delovne opreme za njihovo dodatno varnost (denimo pomožno ročno orodje ali mehanične naprave, ki so namenjene za prijetanje oziroma vlaganje, obračanje, vodenje, metanje, jemanje ipd.).

Delodajalci morajo delavce usposobiti za pravilno in varno uporabo delovne opreme s teoretičnim in praktičnim usposabljanjem ter s seznanjanjem z nevarnostmi, ki se lahko pojavijo pri uporabi takšne opreme.

V primeru, da uporaba delovne opreme predstavlja nevarnost ali škodljivost za poškodbo ali zdravstveno okvaro delavcev, morajo delodajalci izvesti ukrepe, s katerimi zagotovijo, da tako delovno opremo uporabljajo samo tisti delavci, ki so za njeno uporabo usposobljeni in da popravila, spremembe, ki ne spreminjajo funkcionalnih lastnosti delovne opreme, vzdrževanje ali servisiranje izvajajo posebej za to delo določeni in usposobljeni delavci.

Vso dokumentacijo, iz katere je razvidno, da delovna oprema ustreza predpisanim varnostnim in zdravstvenim zahtevam, so delodajalci dolžni trajno hraniti.

Poudarek: delavcem je potrebno zagotoviti brezhibno delovno opremo, ki ne ogroža njihove varnosti in zdravja, varnosti njihovega imetja in naravnega okolja

OBVEZNOSTI DELAVCEV

Čeprav veljajo delavci v delovnem razmerju za šibkejšo stranko, kar pomeni, da je glavna obveznost v zvezi s pravilno uporabo delovne opreme na strani delodajalcev, pa to še ne pomeni, da so delavci prosti svojih obveznosti glede nje.

Predvsem so dolžni v skladu s svojo usposobljenostjo in navodili, ki so jih prejeli od delodajalca, pravilno uporabljati delovno opremo ter jo tudi vzdrževati. V primerih, ko ugotovijo, da je ta poškodovana ali izrabljena, so dolžni od delodajalca sami zahtevati njeno popravilo, če ta predstavlja nevarnost za poškodbe ali za zdravstvene okvare. Prav tako so od delodajalcev dolžni zahtevati dodelitev osebne varovalne opreme, če se med delom kljub njeni pravilni uporabi pojavi nevarnost za poškodbe ali zdravstvene okvare.

Delavci morajo delovno opremo uporabljati v skladu s skrbnostjo, ki se pričakuje od njih. To pomeni, da jo morajo uporabljati na tak način, da se pri njeni uporabi izognejo nevarnostim za poškodbe in zdravstvene okvare ter da pri delu ne ogrožajo varnosti in zdravja drugih oseb, ki se nahajajo v nevarnem območju delovne opreme.

Poleg tega imajo tudi tako imenovano notifikacijsko (obvestilno) dolžnost, kar pomeni, da morajo delodajalce obvestiti o vseh okoliščinah, za katere utemeljeno menijo, da predstavljajo resno in neposredno nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare,